

MUISTIO 11.lokakuuta 2005

Kunta: Vammala

Asia: Tyrvään Pyhän Olavin kirkon salaojitustöiden arkeologinen valvonta

Muistion laati 18. lokakuuta 2005

Ulrika Rosendahl

Tiedoksi:

Vammalan vanhalla kirkolla eli Tyrvään pyhän Olavin kirkolla on talkoovoimin suoritettu salaojitustöitä 7–11 .10. 2005. Keskiaikaisen kirkon paikalla on aikaisemmin sijainnut rautakautinen kalmisto, joten kaivantoja tehtäessä oli museoviraston valvottava, ettei arkeologisesti kiinnostavia rauta- tai keski-aikaisia kulttuurikerroksia tuhoudu kaivuutöiden yhteydessä. Valvonnan suoritti HuK Ulrika Rosendahl 11.10.2005.

Syynä salaojitukselle oli sadevesiongelmia, kirkkoon oli valunut vettä seinien vierustoilta, ja tämä vesi oli saatava johdettua pois kirkosta. Kirkon seinien ympärille oli tähän tarkoitukseen kaivettu n. 3 m leveä ja 0,7 m syvä kaivanto. Tämä kaivanto oli jo täytetty umpeen ennen 11.10., joten havaintoja oli tässä mahdotonta tehdä. 1960-luvulla oli kuitenkin jo kaivettu auki kirkon seinänvierustat kirkon perustan manttelioimistöiden yhteydessä, ainakin n. 2 m leveydeltä, mikä pienentää säilyneiden kerroksien todennäköisyyttä alueella.

Kirkon luoteis- ja sakariston koillisnurkkaan oli rakennettu salaojakaivot, ja näistä lähti purkuputket kirkon pohjoispuolella sijaitsevalle pellolle. Koillinen purkuputki oli suunnitelmissa sijoitettu kirkon koilliskulmaan, mutta putken paikka oli siirretty sakariston kulmaan. Näille kaivettiin Bobcat-kaivurilla n. 0.5 m. leveät ja n. 10 ja 14 m pitkät ojat kirkon kiviaidalle asti. Kun valvoja saapui paikalle, oli talkooväki jo ehtinyt kaivaa luoteisnurkan kaivosta n. 2-3 m verran ja aloittaa toisen ojan kaivamisen kiviaidan kohdalla.

Koillisoja kaivettiin n. 85-95 cm syvyyteen. Suurin osa poiskaivetusta maasta oli ruskeaa sekoittunutta multaista hiekkamaata, jossa esiintyi palamattomia luita, todennäköisesti ihmisluita. Kyseessä oli siis hautausmaan aikana syntynyt kerros. Tämän kerroksen alta alkoi pilkottaa puhdas hiekkamaa ojan pohjalla. Noin 4,5 m kiviaidasta oli hautausmaakerroksen päälle syntynyt n. 15-20 cm paksu purkukerros, joka jatkui kirkolle päin. Tässä kerroksessa esiintyi tiiltä, hiiltä ja laastia. Tämän päällä oli vielä n. 30 cm täytemaakerros, joka todennäköisesti on tuotu paikalle 1970-luvun aikana. Kiviaidan kohdalla tehtiin

rakenteeseen reikä, jotta putki saatiin menemään aidan läpi. Itse aita oli tehty kylmämuuratuista kivistä, ja varsinkin aidan sisällä oli käytetty pienikokoisia kiviä. Aidan lähellä olevassa maakerroksissa esiintyi kuitenkin tiiltä ja laastia.

Ojaan asetettiin muoviputki salaojasorakerroksen päälle ja oja täytettiin saman tien umpeen.

Luoteisoja kaivettiin n. 90-130 cm syvyyteen. Tällä puolella tuli turvekerroksen alta pelkästään ns. hautausmaakerros, eli ruskea multainen hiekkamaa jossa esiintyi runsaasti hyvin säilyneitä palamattomia ihmisluita. Tämän kerroksen alta tuli joko vaalea tiivis siltti tai peruskallio. Verrattuna koillissojaan tällä puolella oli huomattavasti enemmän luita. Noin 160 cm aidasta tuli vastaan luukeskittymä, jossa oli pääkallojen lukumäärästä päätellen ainakin 8 yksilön luita. Luut eivät kuitenkaan olleet alkuperäisissä hauta-assennoissaan, vaan ne esiintyivät täysin sekoittuneina keskenään. Keskittymä alkoi n. 45 cm syvyydessä. Kerroksessa oli myös rautanauvoja, mahdollisesti arkkunauvoja.

Luoteisojan kohdalla kirkon kiviaidassa oli niin isoja kiviä, ettei putkelle oli mahdollista kaivaa reikää aidan läpi. Sen sijaan kaivettiin kolo aidan alle, johon putki saatiin mahdutettua. Kaivannossa esiintyi puhdas tiivis hiekka/siltti. Aidan ulkopuolella esiintyi punaruskea hieno hiekka, jonka päälle aita oli rakennettu. Siellä ei ollut vastaavaa tummaa multakerrosta kuten aidan sisäpuolella.

Ojaan asetettiin muoviputkia salaojasorakerroksen päälle ja oja täytettiin saman tien umpeen. Luut palautettiin maan alle.

Mitään **rautakautiseen kalmistoon viittaavaa esineistöä ei löytynyt** kaivannoista, eikä myöskään mitään keskiaikaan ajoittavaa esineistöä. Molempien ojien maita seulottiin koeluontoisesti, mutta mm. palanut luu, palanut savi sekä keramiikkaa puuttui täysin kerrostumista. Näin ollen rautakautinen kalmisto ei todennäköisesti ulotu ojien tienoille.

Helsingissä 18. lokakuuta 2005

Ulrika Rosendahl

Liitteet:

1) Kuvaliite

1) KUVALIITE
TYRVÄÄN PYHÄN OLAVIN KIRKKO 11.10.2005
Sivu 1/5

Kirkko kaakosta

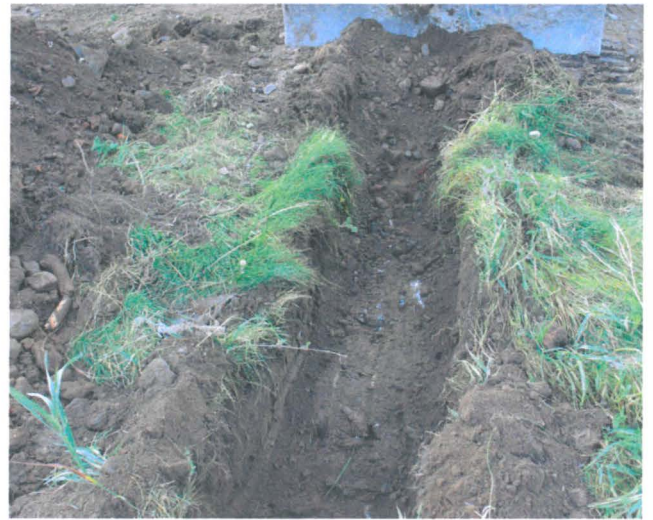
Kirkkoa ympäröivä kaivanto oli valvojan saapuessa paikalle jo täytetty umpeen.

KOILLISOJA

Sivu 2/5

1. Sakariston koillisnurkan salaojakaivo

2. Purkuputken oja kaivetaan

3. Talkooväki viimeistelee ojaa

4. Koillissojan profiili

5. Putki menossa kiviaidan läpi

6) Putki asetetaan paikoilleen

7) Oja täytetty umpeen

LUOTEISOJA

Sivu 4/5

1) Alkutilanne. Ojaa oli jo kaivettu n. 2 m.

2) Noin 45 cm syvyydeltä alkoi luukeskittymä

3) Luoteisojan salaojakaivo

4) Ojaa kaivettiin 130 cm syvyyteen asti

5) Salaojapukelle kaivettiin reikä kiviaidan alitse

6) Valmis oja